

EUROPAPARLAMENTET

2004

2009

Plenarhandling

SLUTLIG VERSION
A6-0008/2005

25.1.2005

BETÄNKANDE

om den europeiska handlingsplanen för miljö och hälsa 2004–2010
(2004/2132(INI))

Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet

Föredragande: Frédérique Ries

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
MOTIVERING.....	10
ÄRENDETS GÅNG	15

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om den europeiska handlingsplanen för miljö och hälsa 2004–2010 (2004/2132(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om en europeisk handlingsplan för miljö och hälsa 2004–2010 (KOM(2004)0416),
- med beaktande av sin resolution av den 31 mars 2004 om en europeisk strategi för miljö och hälsa¹,
- med beaktande av Världshälsoorganisationens handlingsplan från den fjärde paneuropeiska ministerkonferensen om miljö och hälsa, som hölls i Budapest den 23-25 juni 2004,
- med beaktande av artikel 45 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (A6-0008/2005), och av följande skäl:
  - A. Miljöföroreningarnas hälsoeffekter är något som väcker stark oro bland de europeiska medborgarna, varför EU snarast måste skapa en verklig politik för miljöhälsoskydd.
  - B. Miljön och naturen kan ge ett värdefullt bidrag till folkhälsan i Europeiska unionen.
  - C. Den europeiska handlingsplan för miljö och hälsa som kommissionen lagt fram är tänkt att utgöra den praktiska tillämpningen av den europeiska strategin för miljö och hälsa, som även kallas SCALE, en förkortning för ”Science” (vetenskapligt baserad), ”Children” (fokuserad på barn), ”Awareness” (syftar till att öka medvetenheten), ”Legal instruments” (utnyttjar rättsliga instrument) och ”Evaluation” (inbegriper löpande utvärdering) (KOM(2003)0338).
  - D. Bedömningar av miljöföroreningarnas risker för känsliga befolkningsgrupper, i synnerhet barn, ges inte tillräckligt utrymme i handlingsplanen, vilket strider mot SCALE-initiativet.
  - E. I EU kan närapå en av tre barnsjukdomar som infaller mellan födseln och 19 års ålder tillskrivas miljöfaktorer, och i över 40 procent av fallen rör det sig om barn som är under 5 år.
  - F. Barn är särskilt känsliga mot tidig eller konstant miljöpåverkan, som kan utlösa kroniska sjukdomar som ibland inte visar sig förrän efter tiotals år.

---

¹ Antagna texter, P5_TA(2004)0246.

- G. Även andra grupper i samhället, bland annat familjer med låg inkomst eller en ensamstående förälder samt minoritetsgrupper, löper oproportionerligt stora hälsorisker på grund av sin sociala eller ekonomiska ställning. Man måste därför ta särskild hänsyn även till dem.
- H. Barn utsätts för olika föroreningar i sina levnadsmiljöer på samma sätt i hela Europa, och alla insatser som EU gör på detta område bör därför också ha som mål att bekämpa barns ojämlika hälsosituation.
- I. Under de senaste 20 åren har följande sjukdomar ökat kraftigt och på ett oroande sätt:
- akuta luftvägsinfektioner – den främsta dödsorsaken bland barn under 5 år – som har bevisade samband med föroreningar i inomhus- och utomhusluften,
  - störningar av nervsystemets utveckling, som ibland är obotliga och utlöses av en alltför tidig exponering för farliga ämnen som exempelvis bly, metylkvicksilver, PCB samt vissa lösningar och bekämpningsmedel.
- J. Under sitt sammanträde den 1–2 juni 2004 antog rådet slutsatser om barnastma och uppmanade kommissionen och medlemsstaterna att till fullo beakta den stora utmaning för folkhälsan som barnastma innebär.
- K. En prioritering i handlingsplanen för den ”första cykeln” (2004–2010) är att stärka samordningen mellan de olika aktörernas insatser på områdena forskning, hälsa och miljö samt den sektorsöverskridande karaktären på dessa insatser. Ett av de främsta målen är att förbättra kunskaperna om miljöföroreningarnas hälsopåverkan.
- L. Ett sådant tillvägagångssätt är i grund och botten otillräckligt, eftersom man bortser från mängder av tillförlitliga vetenskapliga publicerade studier som visar på sambandet mellan exponering för miljöfaktorer och de fyra prioriterade sjukdomar som tas upp i kommissionens meddelande, det vill säga astma och barnallergier, störningar av nervsystemets utveckling, cancer och endokrinstörande effekter.
- M. Inga som helst rättsliga instrument utnyttjas i handlingsplanen, vilket strider mot SCALE-strategin (bokstaven ”L”).
- N. Två av tre av SCALE-strategins slutmål – att minska antalet sjukdomsfall orsakade av miljöfaktorer och att identifiera och förebygga nya hot mot hälsan orsakade av miljöfaktorer – behandlas inte i handlingsplanen.
- O. En av de tre grundpelarna i SCALE:s första cykel – att minska exponeringen – ingår inte i handlingsplanen.
- P. Såväl Europaparlamentet, i sin resolution av den 31 mars 2004, som de 52 europeiska hälso- och miljöministrarna, i sin handlingsplan av den 25 juni 2004, har dock bekräftat att man måste tillämpa försiktighetsprincipen eftersom det skulle leda till alltför höga kostnader och potentiella hälso- och miljörisker om man undlät att agera.

- Q. Rådet (konkurrens) gav nyligen en positiv signal när det tillämpade försiktighetsprincipen och förbjöd sex kemiska produkter av typen ftalater som använts vid tillverkningen av plastleksaker för barn.
- R. Denna politiska vilja saknas uppenbarligen i handlingsplanen, där det inte någonstans föreslås att försiktighetsprincipen skall tillämpas, inte ens då det är lätt att fastställa hur en viss förorening påverkar hälsan, framför allt när det gäller infektionssjukdomar och vissa cancertyper.
- S. Den löpande utvärderingen för att ”kontrollera åtgärdernas kostnadseffektivitet i termer av minskade miljörelaterade hälsoproblem” måste inlemmas i handlingsplanen i enlighet med SCALE-strategin (bokstaven ”E”).
- T. Århuskonventionen och direktiv 2003/4/EG¹ om allmänhetens tillgång till miljöinformation utgör en idealisk ram för EU:s miljö- och hälsoövervakningssystem. Det som nu behövs är konkreta insatser.
- U. Alla åtgärder för att utbilda och samla vårdpersonal kring sambandet mellan miljö och hälsa är välkomna, eftersom de utgör ett oumbärligt steg framåt i arbetet med att uppmärksamma allmänheten på detta nya problem.
- V. I den europeiska handlingsplanen för miljö och hälsa 2004–2010 har kommissionen inte lagt fram några konkreta förslag på vilka budgetmedel som krävs för att genomföra dessa insatser.
1. Europaparlamentet ställer sig kritiskt till det försämrade tillvägagångssättet och den kraftigt sänkta ambitionsnivån i det som är tänkt att vara det praktiska genomförandet av kommissionen miljö- och hälsostrategi, dvs. handlingsplanen, i förhållande till själva strategin. Parlamentet anser att handlingsplanen i bästa fall kan ses som en forskningshandlingsplan som inte i sig kan förmodas minska antalet sjukdomsfall orsakade av miljöfaktorer.
  2. Europaparlamentet beklagar att endast fyra av de tretton åtgärder som kommissionen ställt upp i sin miljö- och hälsostrategi för 2004–2010 avser särskilda insatser och att det inte finns kvantifierade mål för en enda av dem.
  3. Europaparlamentet konstaterar att det på unionsnivå inte omedelbart kommer att inrättas något system för biologisk övervakning fokuserat på kontroll av biologiska markörer i syfte att mäta exponeringen för miljöföroreningar, kopplat till miljömedicinexperters observationer av effekter.
  4. Europaparlamentet anser att biologisk övervakning bör bidra till en strategi för riskbedömning och framför allt avse infektionssjukdomar, till exempel legionella och cancer orsakad av vissa föroreningar, för vilka sambandet mellan orsak och verkan är lättare att fastställa: kopplingen mellan asbest och lungcancer, arsenik och njurcancer samt mellan vissa föroreningar och leukemi, maligna lymfom och prostatacancer.

---

¹ EUT L 41, 14.2.2003, s. 26.

5. Europaparlamentet påminner om att bristen på vetenskaplig säkerhet och behovet av att bedriva ytterligare forskning kring multikausala sjukdomar inte får tjäna som förevändning för att senarelägga absolut nödvändiga och brådskande åtgärder för att minska barns och vuxnas exponering för miljöföroreningar.
6. Europaparlamentet anser att man, utan att det inverkar på befintlig lagstiftning och efter ett yttrande från Vetenskapliga kommittén för hälso- och miljörisker, snarast måste överväga att begränsa utsläppandet och/eller användningen på den europeiska marknaden av följande farliga ämnen – för vilka spädbarn, barn, gravida kvinnor, äldre personer, arbetstagare och andra riskgrupper i befolkningen är kraftigt exponerade – när säkrare alternativ blir tillgängliga:
  - sex produkter av typen ftalater (DEHP, DINP, DBP, DIDP, DNOP, BBP) i hushållsprodukter för användning inomhus och i medicinsk utrustning, utom i fall då en sådan restriktion skulle inverka negativt på en medicinsk behandling,
  - klorlösningar som används vid framställning av färg, beläggningar och polymerer,
  - kvicksilver som används i tandamalgam samt i icke-elektriska och icke-elektroniska mät- och kontrollinstrument,
  - kadmium, i dess olika användningar,
  - tre bekämpningsmedel med organiskt fosfor (klorpyrifos, diazinon och malation) och endosulfan, ett bekämpningsmedel med organiskt klor, i alla användningar.
7. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att prioritera forskning kring framställningen och användningen av olika kategorier vanliga konsumentprodukter som innehåller kemikalier som kan orsaka allergi och cancer hos människor.
8. Europaparlamentet insisterar på att man under kommissionens ledning bör genomföra en epidemiologisk studie på barn, med ”National children study” i USA som modell, i syfte att, från fosterstadiet till vuxen ålder, övervaka sambandet mellan miljörelaterade sjukdomar och exponering för de viktigaste föroreningarna.
9. Europaparlamentet poängterar att man bör förhindra att användningen av djurförsök ökar till följd av handlingsplanen samt att utvecklingen och användningen av alternativa testmetoder måste ägnas full uppmärksamhet.
10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att se till att man vid alla riskbedömningar specifikt beaktar risken för foster, spädbarn och barn i de fall dessa särskilt känsliga grupper kan komma att exponeras.
11. Europaparlamentet understryker att Världshandelsorganisationen utför ett viktigt arbete på området för miljö och hälsa och betonar vikten av internationellt samarbete för att förhållandet mellan miljö och hälsa skall kunna studeras närmare och effektiva åtgärder vidtas.
12. Europaparlamentet poängterar vikten av att utbilda och informera människor om miljö- och hälsofrågor, i synnerhet om den positiva inverkan som en rik naturlig och anlagd miljö har på människors fysiska och mentala hälsa och välmående. Parlamentet betonar

även att en hälsosam miljö och livsstil inte enbart är resultatet av en enskild persons livsstilsval, något som är särskilt relevant när det gäller missgynnade befolkningsgrupper som exempelvis låginkomsttagare. Man måste stödja lokala informationsprojekt där man drar nytta av de kunskaper som personal på vårdcentraler och sjukhus samt socialarbetare har av lokala problem i syfte att undvika ett toppstyrt tillvägagångssätt när man försöker skapa medvetenhet kring dessa frågor.

13. Europaparlamentet betonar att uppgiftsinsamlingen måste ske på ett sätt som möjliggör analyser av hur olika grupper i samhället utsätts och påverkas av olika föroreningar. Ökad kunskap om hur kvinnor respektive män utsätts och påverkas av olika miljöföroreningar är till exempel helt beroende av könsuppdelad statistik.
14. Europaparlamentet beklagar att föroreningarnas mentala och neurologiska påverkan inte nämns.
15. Europaparlamentet begär att man i handlingsplanen prioriterar att uppnå acceptabla miljöförhållanden på platser där barn ofta och länge uppehåller sig, till exempel daghem, lekplatser och skolor.
16. Europaparlamentet stöder alla föreslagna insatser för att underlätta allmänhetens tillgång till information och upprepar sin begäran om att det inrättas nationella register över dels de viktigaste föroreningarna, dels de viktigaste sjukdomarna i stora geografiska områden. Parlamentet anser att kommissionen i detta syfte skulle kunna använda sig av det nya europeiska verktyget för geografiska uppgifter, INSPIRE.
17. Europaparlamentet vill i detta sammanhang understryka behovet av ökade insatser för att också motverka livsstilsrelaterad ohälsa orsakad av till exempel tobak, alkohol, bristfällig kosthållning och brist på motion.
18. Europaparlamentet efterfrågar en bedömning av hur nya byggnadsmaterial påverkar hälsan.
19. Europaparlamentet anser att det är mycket viktigt att kommissionen i samarbete med medlemsstaterna inför hälso- och miljömärkning av byggnadsprodukter och byggnadsmaterial för att påtagligt påverka enskildas och grupperns beteende.
20. Europaparlamentet gläder sig över kommissionens vilja att även fortsättningsvis motarbeta rökning på slutna platser och uppmanar kommissionen att snarast möjligt klassificera tobaksrök i miljön som ett cancerogent ämne av klass 1. Parlamentet uppmanar kommissionen dock att prioritera gränsöverskridande problem samt hälsoproblem med ett klart miljö samband och föreslår ökade anslag till forskning kring kemikalierelaterade sjukdomar, vars resultat bör användas till hälsofrämjande insatser.
21. Europaparlamentet påminner om att kvaliteten på inomhusluften i byggnader inte kan förbättras utan en övergripande strategi där man tar hänsyn till de många föroreningskällorna: förbränningsanordningar, utrustning, möbler och mänsklig verksamhet. Parlamentet uppmanar kommissionen att utarbeta en grönbok om det specifika problem som hushållens föroreningar utgör.

22. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att i handlingsplanen införa en förteckning över farliga arbetsplatser och yrken, bestämmelser om övervakning av hälsokonsekvenserna och fastställande av bästa metoder för att skydda hälsan.
23. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att ge starkt stöd åt ett nytt initiativ som har tagits i vissa medlemsstater, det vill säga inrättandet av mobila enheter kallade ”miljöambulanser” med uppgift att genomföra en övergripande miljöanalys som stöd för riskbedömningar i enlighet med befintlig lagstiftning och identifiera inomhusföroreningar som kan antas påverka människors hälsa negativt.
24. Europaparlamentet anser att det är absolut nödvändigt med information och utbildning om miljöfaktorer som är skadliga för lärare samt alla andra personer som kommer i kontakt med barn och spädbarn.
25. Europaparlamentet understryker hur viktigt det är att informera om exponering för solen (brännskador) och den därtill förknippade risken för att utveckla hudcancer.
26. Europaparlamentet begär att man på ett systematiskt och vetenskapligt sätt undersöker hur stadsmiljön påverkar hälsan och välmåendet, eftersom mer än 70 procent av befolkningen i de flesta länder lever i städer.
27. Europaparlamentet insisterar på att kommissionen måste säkerställa att medlemsstaterna verkligen genomför den befintliga europeiska lagstiftningen om luftkvalitet. Det begär dessutom att kommissionen inleder överträdelseförfaranden mot de medlemsstater som inte tryggar en hög luftkvalitet för sina medborgare.
28. Europaparlamentet upprepar sin begäran om att särskild uppmärksamhet skall ägnas människor som lever nära förorenande anläggningar och vill att kommissionen tar ett initiativ för att till 2010 minska luftföroreningarna av giftiga ämnen från industrin, främst dioxin, kadmium, bly, vinylkloridmonomer och bensen, utifrån vissa procentsatser och referensår som det återstår att fastställa.
29. Europaparlamentet betonar att förmågan att upptäcka och fasa ut farliga kemikalier kommer att utgöra en avgörande faktor för förbättrandet av människors hälsa.
30. Europaparlamentet beklagar att det saknas en finansieringsöversikt i kommissionens förslag till handlingsplan och att det finns brister i redovisningen av hur stor del av de befintliga medlen som skall användas till genomförandet av miljö- och hälsoinsatserna för perioden 2004–2007.
31. Europaparlamentet anser att man till fullo måste använda de fastställda budgetmedlen för miljö- och hälsoinsatser inom ramen för beslut nr 1786/2002/EG¹ om antagande av ett program för gemenskapsåtgärder på folkhälsoområdet (2003–2008) och att man måste utvärdera uppnådda resultat och erfarenheter samt undvika överlappningar.

---

¹ EGT L 271, 9.10.2002, s. 1.

32. Europaparlamentet anser att uppgiftsinsamlingen inom ramen för den europeiska handlingsplanen för miljö och hälsa måste avse områden som inte ingår i beslut nr 1786/2002/EG.
33. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram en konkret finansieringsöversyn för genomförandet av de prioriterade åtgärderna 2004–2007 samt att presentera sina prognoser för genomförandet av integrerade miljö- och hälsoinsatser inom ramen för fastställandet av EU:s nya budgetplan.
34. Europaparlamentet understryker att man för att kunna säkra handlingsplanens enhetlighet och effektivitet redan nu måste fastställa en lämplig budget för perioden 2004–2007. Dessutom menar parlamentet att projekten för ”miljö och hälsa” måste betraktas som en egen del i det sjunde ramprogrammet för forskning (2007–2010) och ges en budget som speglar detta, det vill säga på minst 300 miljoner euro, mot bakgrund av de enorma förväntningar och socioekonomiska utmaningar som finns på området miljöhälsa.
35. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att:
- informera parlamentet om eventuella ändringar av handlingsplanen och om skälen till dessa,
  - på regelbunden basis informera parlamentet om läget i genomförandet av handlingsplanen,
  - lägga fram en årlig rapport för Europaparlamentet och rådet om hur verksamma och kostnadseffektiva handlingsplanens åtgärder är sett till minskningen av miljörelaterade hälsoproblem.
36. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

MOTIVERING

Inledning

Denna handlingsplan är kommissionens bidrag till den fjärde ministerkonferensen om miljö och hälsa, som Världshälsoorganisationen anordnade i Budapest i juni i år.

Den utgör även den första cykeln (2004–2010) av den miljö- och hälsost strategi som kommissionen inledde i juni 2003, mer känd under förkortningen SCALE:

Science	vetenskapligt baserad
Children	fokuserad på barn
Awareness	ökar medvetenheten
Legal instruments	utnyttjar rättsliga instrument
Evaluation	föreskriver att utvärderingar skall göras

Europaparlamentet yttrade sig den 31 mars 2004 om denna nya sektorsöverskridande syn på ”miljö och hälsa”. Under debatten i plenum poängterade kommissionsledamot Margot Wallström att **89 procent av Europas medborgare är oroliga för hur miljön påverkar deras hälsa.**

Alarmerande siffror

Det går inte en dag utan att en artikel i dagspressen, en studie utförd av ansedda forskare eller röster från den vetenskapliga och akademiska världen varnar oss för att vår egen, våra barns och kommande generationers hälsa hotas av de föroreningar som vi exponeras för.

Det kan vara värt att som varningssignal nämna några siffror:

- Vart sjätte döds- och sjukdomsfall bland barn i Europa orsakas av faktorer i miljön.
- Andelen allergier i luftvägarna har fördubblats under de senaste 20 åren och drabbar nu ett barn av sju, en extremt oroande situation som föranledde rådet (hälsa) att i juni i år anta tre sidor slutsatser om barnastma.
- Nästan 10 procent av alla arbetstagare exponeras för cancerogena ämnen.
- 14 procent av alla par söker medicinsk hjälp för barnlöshet, missfall blir allt vanligare och fertilitetsnivån bland män sjunker konstant.
- 7–20 procent av cancerfallen beror på luftföroreningar och föroreningar i de olika levnadsmiljöerna (bostaden, arbetsplatsen). Exempelvis visade en studie som utfördes vid sjukhuset Sart Tilman i Liège (Belgien) under 2003 att det finns ett starkt samband mellan bröstcancer och höga koncentrationer av två bekämpningsmedel som innehåller organiskt klor (p,p'-DDE och hexaklorbensen-HCB)

Handlingsplanens huvuddrag

Föredraganden välkomnar att kommissionen under denna inledande fas fortsätter att prioritera sambandet mellan miljöfaktorer och **fyra** mycket viktiga och ständigt ökande **sjukdomstyper**:

- respiratoriska sjukdomar, astma och barnallergier,
- störningar av nervsystemets utveckling,
- cancer bland barn,
- störningar av det endokrina systemet.

Det rör sig framför allt om **fyra farliga ämnen** som i bland kan antas orsaka dessa sjukdomar: tungmetaller (bly, kadmium, kvicksilver), dioxiner, polyklorerade bifenylter (PCB), och endokrinstörande ämnen (ftalater i PVC-plast, bekämpningsmedel med organiskt klor osv.).

Handlingsplanen består av tre nyckelinsatser:

- att förbättra informationskedjan för att man skall förstå sambanden mellan föroreningskällor och hälsoeffekter,
- att fylla kunskapsluckorna genom att stärka forskningen,
- att se över strategierna och förbättra kommunikationen.

Dessa tre nyckelinsatser är uppdelade på 13 åtgärder. Ett intressant exempel är att ett europeiskt system för integrerad miljö- och hälsoinformation stegvis skall inrättas (åtgärderna 1 till 4) med biologisk övervakning som en viktig beståndsdel. Biologisk övervakning är en mycket användbar teknik för att på unionsnivå kontrollera blod-, urin- eller hårprover för att mäta exponeringen för föroreningar.

Åtgärderna 5 till 8 handlar nästan uteslutande om att stärka forskningen kring detta nya verksamhetsfält, ”föroreningars hälsoeffekter”. Föredraganden håller naturligtvis med om att man för **så kallade multikausala sjukdomar** – exempelvis astma och allergier, vissa ovanliga cancerformer och störningar av nervsystemet – måste prioritera samverkan mellan forskning samt insamling och utbyte av uppgifter mellan offentliga myndigheter för att föra en övergripande och mer effektiv hälsopolitik.

Detta konstaterande utgör dock inget skäl till att inte agera då man har en tvingande skyldighet att göra det. **Infektionssjukdomar och många cancerformer**, där sambandet mellan föroreningskällan och sjukdomen är lättare att påvisa, bör utgöra föremål för omedelbara åtgärder. Föredraganden kan därför inte förstå kommissionens låga ambitionsnivå inom åtgärderna 9 till 13, som avser konkreta insatser. Enligt föredraganden är det bara problemet med passiv rökning som behandlas på lämpligt sätt i meddelandet.

Sammanfattningsvis kan man säga att **denna handlingsplan inte lever upp till sitt namn**. Det rör sig snarare om ett program för utvärdering av övergripande miljöeffekter på hälsan.

En verklig handlingsplan borde dessutom ha en högre ambitionsnivå och bereda mark för en miljöhälsopolitik för kommande årtionden, inom vilken förebyggande åtgärder skulle spela en viktig roll.

Om så inte sker finns det en överhängande risk för att de offentliga myndigheterna i vissa medlemsstater, som redan håller på att utveckla en nationell eller regional strategi på området ”miljö och hälsa”, utan vidare bortser från den europeiska handlingsplanen när de inte finner något mervärde i den.

Föredragandens konkreta förslag

1. Försiktighetsprincipen bör förbli ett verktyg för att gynna förebyggande åtgärder då hälsan och miljön hotas

Föredraganden beklagar att ingen av de 13 åtgärderna bygger på försiktighetsprincipen. Detta var en av de punkter i den första strategin som Europaparlamentet riktade hårdast kritik mot.

Det råder ingen tvekan om att en inställning där absoluta vetenskapliga bevis görs till 2000-talets paradigm strider mot det allmänna förnuftet: **produkter som är farliga för hälsan och miljön bör dras tillbaka från marknaden.**

På sätt och vis går handlingsplanen dessutom stick i stäv med kommissionsledamot Margot Wallströms uttalanden i frågan. Under en debatt i kammaren den 30 mars 2004 sade hon: *”På vissa områden kan vi inte riskera att vänta tills vi har fullständig kunskap, utan då skall vi handla enligt försiktighetsprincipen, och det kommer vi att göra.”*

Föredraganden föreslår därför, i enlighet med den hållning som utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet alltid intagit, **att man gradvis slutar använda vissa farliga ämnen** i stället för att upprätta en ”svart lista”, som alltid måste behandlas med försiktighet och aldrig är uttömmande. Det finns många kemiska molekyler som i en mängd vetenskapliga studier bevisats vara skadliga för människors hälsa och som **lätt kan ersättas av andra säkrare produkter.**

Föredraganden pekar ut fem ämnen eller grupper av ämnen:

- **DEHP**, som ingår i material för medicinsk utrustning, såsom kanyler, tuber och engångspåsar och som utgör en fara framför allt för barn på intensivvårdsavdelningar för neonatalvård, men också för vuxna patienter,
- **DINP, DEHP, DBP, DIDP, DNOP och BBP**: sex ämnen som tillhör **gruppen ftalater** och som alla är skadliga för fertiliteten och fosterutvecklingen, och som det vore lämpligt att snabbt utesluta i alla användningar, det vill säga inte enbart i PVC-plaster utan även i parfymer och schampon,
- **klorlösningar** som används vid framställningen av färg, beläggningar och polymerer som exempelvis teflon,
- **bly** som används till lödning och elektronik,
- **bekämpningsmedel som innehåller organiskt fosfor**, i synnerhet klorpyrifos, diazinon och malation, tre ämnen som är förbjudna i USA sedan 1996 och som kan antas vara endokrinstörande och således utgöra en risk för hormonutvecklingen. Vidare skulle

föredraganden vilja förbjuda ytterligare ett bekämpningsmedel, som även används som insektsmedel, nämligen endosulfan, eftersom det medför samma fara för människors hälsa.

2. Biologisk övervakning bör bli normen vid riskbedömningar

Föredraganden konstaterar även att det kommer att dröja innan den biologiska övervakningen, som utgör ett av de planerade verktygen för att genomföra det integrerade systemet för hälso- och miljöinformation i praktiken, kommer att bli verklighet. Kommissionen nämner bara att man för perioden 2004–2007 måste utarbeta ett enhetligt tillvägagångssätt för den biologiska övervakningen i Europa. Föredraganden noterar de praktiska och etiska svårigheter som är förknippade med igångsättandet av en sådan övervakning. Ett typiskt exempel på problem som kan uppstå framöver är hur man skall rättfärdiga blodprovstagning på barn som bara syftar till att kontrollera att det inte förekommer spår av föroreningar?

Den **biologiska övervakningen** måste således snabbt, men med respekt för etiska principer, bli normen vid riskbedömningar av kemiska ämnen. Det vore dessutom det bästa sättet att förhindra att ett ämne som bevisligen är skadligt för den biologiska mångfalden finns kvar på marknaden bara för att det saknas tillräckliga belegg för dess negativa effekter på människors hälsa.

3. Särskild åtgärder för barn

Föredraganden håller inte med om den ”kursomläggning” som kommissionen gjort mellan sina två meddelanden utan anser att barnen, från befruktningen till ungdomen, bör utgöra handlingsplanens viktigaste målgrupp. Det finns åtminstone två goda skäl till detta:

- Barnens särskilda känslighet för föroreningar: Proportionellt sett är barn mer exponerade för miljögifter per kroppsvikthenhet än vuxna. De har också längre tid för att utveckla kroniska sjukdomar.
- Möjligheten att, när det handlar om barns hälsa, påverka och uppmuntra människor till att uppträda mer ansvarsfullt.

Mot bakgrund av dessa fakta och med tanke på att barnen utgör de främsta offren för tidig och konstant exponering för olika former av föroreningar begär föredraganden att kommissionen **genomför en epidemiologisk studie på barn, från födseln till 18 års ålder**. Denna studie bör omfatta ett representativt urval av Europas barn och ungdomar. Den skulle kunna hämta inspiration från *National children study*, ett amerikanskt program vars preliminära resultat förväntas presenteras under 2008 och som syftar till att fastställa eventuella samband mellan miljörelaterade sjukdomar och exponering för de huvudsakliga föroreningskällorna.

Dessutom, och med utgångspunkt i det faktum att inte alla barn har samma tillgång till vård, vill föredraganden att kommissionen vid genomförandet av sin handlingsplan beaktar **sambandet mellan fattigdom och hälsa**. Ett barn som växer upp i en mindre bemedlad familj och i ett industrialiserat högriskområde eller nära en hårt trafikerad väg löper större risk att utveckla en föroreningsrelaterad sjukdom än andra barn. Dessa barn bör erhålla särskild vård och omfattas av riktad information.

4. Fler informationsåtgärder för allmänheten måste vidtas

Det är mycket viktigt att medborgarna ges enkel och begriplig information. Trots den goda vilja som kommissionen ger prov på i meddelandet upprepar föredraganden därför det krav som Europaparlamentet ställde upp i sin resolution av den 31 mars 2004, nämligen att det skall upprättas allmänt tillgängliga register, uppdelade efter stora geografiska områden över de huvudsakliga föroreningskällorna och de främsta sjukdomarna.

Upprättandet av dessa register skulle kunna underlättas av det nya europeiska verktyg för kartografiska uppgifter – INSPIRE – som snart skall inrättas och som framför allt syftar till snabbare insatser vid naturkatastrofer och förbättrad miljökontroll.

5. Finansieringen

Eftersom det rör sig om en ny och sektorsöverskridande syn på hälsoskydd kopplad till miljöfaktorer är det mycket viktigt att handlingsplanen ges en budget som är anpassad till detta. Om inte kommissionen inrättar ett nytt ekonomiskt instrument är det oklart vilka medel som verkligen kommer att anslås för handlingsplanen.

Denna oklarhet förstärks av de låga belopp som anslagits till temat ”miljö och hälsa” i det europeiska folkhälsoprogrammet, inte mer än 2–3 miljoner euro per år.

Föredraganden begär därför att dessa belopp höjs för perioden 2004-2007. Den enda lösningen är att medlen omfördelas inom sju miljöprogrammet respektive folkhälsoprogrammet.

Eftersom det rör sig om att söka pengar där de finns begär föredraganden dessutom att projekten på området ”miljö och hälsa” inom EU:s sjunde ramprogram för forskning för åren 2007–2010 – som sammanfaller med halvtidsöversynen med denna handlingsplan – förses med en budget på minst 300 miljoner euro. Det är ett lämpligt och realistiskt belopp mot bakgrund av de enorma förhoppningarna bland forskarna samt behovet av att samla in alltfler uppgifter och att medvetandegöra allmänheten om det nära sambandet mellan föroreningar och hälsa.

Mest av allt vore det en stor politisk insats för framtiden, våra barns och kommande generationers framtid.

